

NEDELJA

13. jun 2014.

POKER

POČELO BACANJE ADUTA U TRILATERALNIM PREGOVORIMA

SADRŽAJ:

NAFTA:

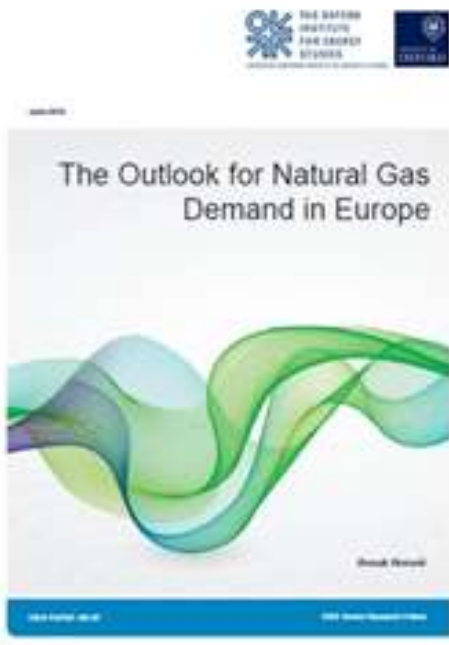
- Rusija povećava izvoz nafte u Aziju ([OVDE](#))
- OPEC zadržao proizvodne kvote ([OVDE](#))
- Irak i Iran žele No.2 unutar OPEC ([OVDE](#))
- Shell traži novog predsednika ([OVDE](#))
- Oslo: Nećemo žuriti sa povlačenjem države iz Statoila ([OVDE](#))
- Poruka Statoilu: Vreme državnog nemešanja prošlost ([OVDE](#))
- Irački Kurdistan nastavlja izvoz nafte ([OVDE](#))
- Reuters: Rosnjeft kupac kurdistsanske nafte ([OVDE](#))
- Ove godine rekordna proizvodnja biodizela u svetu ([OVDE](#))

GAS:

- Oksfordski institut: Evropa će tek 2025. trošiti gasa kao u 2010. ([OVDE](#))
- Ukrajina odbila ruski diskont od 100\$ – Putin: To je to ([OVDE](#))
- A. Medvedev: Gasprom može samostalno da finansira izgradnju gasovoda Južni tok ([OVDE](#))
- Suton velikih gasnih projekata u svetu ([OVDE](#))
- Turska nezadovoljna iranskim predlogom pojeftinjenja gasa ([OVDE](#))

REGION:

- Hrvatska sudi čelniku MOL-a u odsustvu ([OVDE](#))
- Novi model upravljanja Inom legalizacija Sanaderovih ugovora, tvrde konsultanti ([OVDE](#))
- Jutarnji: Uloga Hrvatske u sprečavanju izlaska Rusije na Jadran ([OVDE](#))

ŠTA STOJI U „DO SADA NAJZAOKRUŽENIJOJ NEZAVISNOJ ANALIZI TRENDOVA POTROŠNJE GASA U EVROPI? ([STR. 6](#))

[VLADA U OSLU SE PREDOMISLILA](#)

[BITKA ZA „SREBRO“ U OPEC-U](#)

Rusija povećava izvoz nafte u Aziju

MOSKVA – Rusija planira da iz pacifičkog terminala Kozmino (foto dole) izveze 24,6 miliona tona nafte ove godine (494.000 barela na dan), naspram 21,3 mt prošle godine, što **Reuters** tumači kao deo strategije preusmeravanja izvoza ruskih energenata na istok i smanjenja oslonca

na svoje glavno, evropsko tržište pod pretnjom EU sankcija zbog ukrajinske krize. Pomoćnik ministra energije Kiril Molodsov nije doduše, objavljujući ovo u utorak, precizirao da li će izvoz ruske nafte u Evropu zbog ovoga biti smanjen u 2014. Iz luke Kozmino je u januaru ove godine saopšteno da se u 2014. očekuje ukupan izvoz nafte od 22.23 mt. Reuters navodi da bi pojačan izvoz ka Istoku mogao podignuti cenu ruskog Urala za evropske rafinerije, što bi im dodatno suzilo marže. Ukupan izvoz ruske sirove nafte smanjen je 2,5%, na 228,5 mt u 2013, pokazuju podaci ministarstva energetike, uz projekciju dodatnog smanjenja u ovoj godini na 225 mt, zbog veće proizvodnje derivata kod kuće. Zvanične procene Moskve su da će se udeo izvoza nafte i derivata u Aziju udvostručiti na 23% do 2035. (sa 16% u 2013.).

OPEC zadržao proizvodne kvote na 30 mbd

BEČ - OPEC je na sastanku u sredu zadržao postojeći proizvodni plafon od 30 miliona barela na

dan (mb/d), utvrđen još krajem 2011, ocenjujući da je tržište stabilno. „Koliko puta moram da ponovim? Veoma sam zadovoljan tržištem“, rekao je novinarima u Beču „guru“ OPEC-a, saudijski ministar Ali al Naimi (foto). Cene nafte su 10% iznad nivoa prilikom poslednjeg sastanka OPEC u decembru, zbog pada proizvodnje u Libiji i eskaliranja rusko-ukrajinske krize, dok je Iran i dalje pod sankcijama. Libijska proizvodnja je

trenutno „ispod 200.000“ b/d, u poređenju sa punim kapacitetom zemlje od 1,5 mb/d, kazao je libijski ministar nafte Omar el Šakmak po dolasku u Beč.

**ЗАШТО АВИОН
ЛЕТИ ТАКО ВИСОКО?**

Енергија живота

Irak i Iran pretenduju na No.2 unutar OPEC

BEČ – Irak i Iran vode bitku za mesto drugog po veličini proizvođača nafte unutar OPEC, što bi moglo izkomlikovati situaciji unutar izvoznog kartela, piše **Reuters**. Bagdad je na početku godine zabeležio „galopirajući start“ kojim je proizvodnju podigao na 3,4 miliona barela na dan (mb/d), a izvoz u februaru na 2,8 mb/d čime je posle Saudijske Arabije postao drugi najveći proizvođač unutar OPEC-a. Iran je u međuvremenu, uprkos sankcijama, uvećao proizvodnju na 2,8 mb/d i najavljuje nameru da zauzme poziciju #2 u

OPEC-u jednom kada sankcije zapada budu u potpunosti ukinute. Teheran navodi da bi u šest meseci mogao podići izvoz nafte na 3,5 mb/d. Čak i tada, navode stručnjaci, Irak ima izgleda da nadmaši suseda zahvaljujući razvoju svojih južnih mega-polja Rumaila (BP), Zapadna Kurna 1 (Exxon Mobil) i Zubair (Eni). Dodatni zamah dao je Lukoil početkom poslova na polju Zapadna Kurna 2, drugom po veličini netaknutom naftnom depozitu na svetu. Big Oil će međutim biti na iskušenjima da priđe bogatim naftnim ležištima Irana kada sankcije budu podignute, dodaje Reuters i navodi da u međuvremenu Teheran priprema osetno poboljšanu verziju njegovih ranijig buy-back ugovora sa investitorima. Tvrdi da su uslovi atraktivniji od onih koje nudi Irak. Iran poseduje četvrte, a Irak pete po veličini rezerve nafte u svetu. Irak razvija potencijal

uglavnom na ovim poljima sa potencijalom od 8-9 mb/d do 2025. Iranski kapacitet je zasnovan pretežno na starim poljima i verovatno će biti ograničen na oko 4,5 mb/d, što može dostići do 2019. ako se ukinu ove godine sankcije, kaže za **Reuters** Peter Wells ekspert iz konsultantske kuće Neflex koji je radio u Iranu.

Shell počeo potragu za budućim predsednikom kompanije

LONDON - Shell je počeo potragu za novim predsednikom kompanije, umesto finskog biznismena Jorma Ollila (na slici) koji silazi sa te ne-izvršne funkcije iduće godine. Prema izvorima **Sky News-a**, naftni gigant je poverio konsultantu Egon Zehnder International da pronađe naslednika. Ollila (64) će iduće godine napuniti devet godina u fotelji predsednika anglo-holandskog naftnog kolosa. Sky News navodi da za sada nije jasno hoće li budući predsednik doći iz postojećeg rukovodećeg kadra kompanije ili će biti outsider. Početkom ove godine na mesto izvršnog direktora Shella došao je provereni kadar te kompanije Ben van Beurden.

Oslo: Nećemo žiriti sa povlačenjem države iz Statoila

OSLO – Vlada Norveške saopštila je da neće žiriti sa smanjivanjem državnog udela od 65 milijardi dolara u nacionalnoj naftnoj kompaniji Statoil. Isto važi i za druge velike kompanije u kojima je vlada u Oslu vlasnik, uključujući Norsk Hydro i Telenor, saopštila je u jednom intervjuu ministarka trgovine i

industrije Monica Maeland. Norveška vlada u trećoj nedelji juna treba da objavi plan smanjenja udela i za koje kompanije će to da važi. Premijer Erna Solberg, čija je konzervativna vlada u septembru uzela vlast od Laburista, rekla je u avgustu prošle godine da će kabinet težiti smanjenju udela države u Statoilu sa sadašnjih 67%, na 51%.

World Oil

GORIVO NOVE GENERACIJE

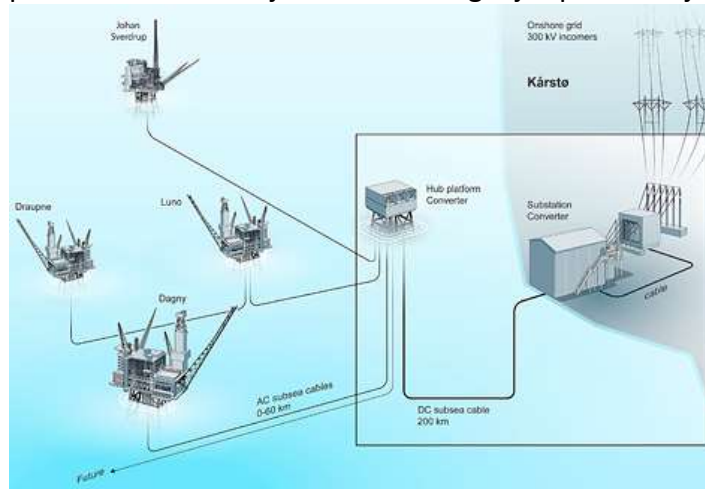
Njima je potrebno gorivo, a Vama maksimalna snaga.

ecto PLUS ecto ENERGY LUKOIL

Norveškom naftnom lobiju poručeno da je vreme državnog nemešanja prošlost

OSLO – Norveška Zelena partija saopštila je da je sa nedavno izglasanim propisima, koji primoravaju Statoil i druge proizvođače nafte na korišćenje čistije energije u poslovima, otvoren početak kraja nemešanja države u ključni privredni sektor te zemlje. Norveški parlament je prošle nedelje usvojio zakon kojim primorava proizvođače nafte da, umesto korišćenja in-situ energije iz nafte, prenosom struje sa kopna podmorskim kablovima, dobijaju pogon za svoje poslove. Naftni lobi je zatražio odlaganje sprovođenja ove odluke, pa je preko Laburista i drugih

opozicionih partija postigao prošle nedelje sporazum sa manjinskom vladom da se od Statoila i ostalih naftnih kompanija zatraži da „elektrifikuju“ tri polja u vodama Severnog mora sa kopna do 2022. Offshore platforme po pravilu obezbeđuju napajanje električnom energijom iz gasnih turbina na licu mesta, pa gasne platforme učestvuju sa preko 25% u ukupnim norveškim emisijama CO2. Zeleni nastoje da, do

usvajanja ovih propisa, zaustave projekte u Barenčovom moru, koji treba da nadomeste stara polja iz Severnog mora. **Bloomberg**

Irački Kurdistan nastavlja izvoz nafte

BAGDAD, ABRIL – Regionalna vlada poluautonomnog iračkog Kurdistanu (KRG) otpremila je u ponedeljak i drugi kargo sirove nafte preko Turske nepoznatom kupcu, udvostručujući izvoz nafte od kraja maja na ovamo, iako je sudbina prve isporuke pravno sporna, zbog osporavanja Bagdada. Federalna vlada Iraka je posle nove isporuke najavila tužbu Ujedinjenim nacijama protiv KRG, kao i tursku naftovodnu kompaniju Botas zbog saučesništva u izvozu nafte iz kurdsog regiona. „Ne preostaje nam drugo, do da idemo na arbitražu, a oni (turska vlada) su na to bili upozoreni“, rekao je irački ministar nafte Abdul Karim Luaibi (foto) u brifingu novinarima.

Reuters: Rosnjeft kupac kurdistsanske nafte

LONDON – Ruski Rosnjeft kupio je kargo nafte iz iračkog Kurdistanu za potrebe nemačke rafinerije Ruhr Oel, čiji je suvlasnik sa britanskim BP-om, objavio je u četvrtak Reuters pozivajući se na trgovačke izvore. Obe kompanije odbile su da komentarišu ovu vest. Bagdad je ranije na crnu listu stavio austrijski OMV, kao za sada jedinog redovnog kupca kurdistsanske sirove nafte u Evropi, a pripremio ostalim kompanijama da mogu ostati i bez licenci za razvoj velikih iračkih naftnih polja ako ugovore poslove sa kurdskim lokalnim vlastima.

Ove godine rekordna proizvodnja biodizela u svetu

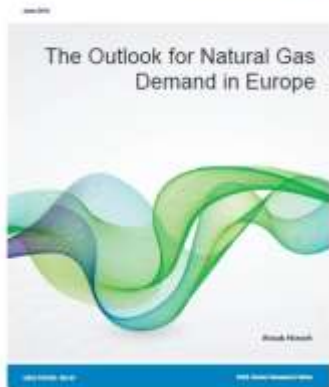
HAMBURG – Proizvodnja biodizela u svetu ide ka rekordu od preko 29 miliona tona ove godine, zahvaljujući povećanju autputa u Brazilu, kaže **Oil World**. Proizvodnja ovog goriva mogla bi da se poveća u 2014. za preko dva miliona tona, pokazuju analize ove hamburuške konsultantske kuće. To je, doduše, manje od lanjskog godišnje rasta od 2,9 mt. Povećano procesuiranje biljnog ulja u biodizel i dalje „vidno nadmašuje rast njegove upotrebe u druge namene, poput za ishranu“, piše portal. EU je u 2013. potrošila ukupno oko 31 milion tona 17 vrsta ulja i masti, od čega 17,8 mt za potrebe ishrane i 9,1 mt za proizvodnju biodizela, navodi konsultant.

PRIRODNI GAS

Oksfordski institut: Evropa će tek 2025. trošiti gasa kao u 2010.

LONDON - Prestižni Oksfordski institut za energetske studije procenjuje u, kako navodi “do sada najsveobuhvatnijoj nezavisnoj analizi potrošnje prirodnog gasa u Evropi” da će ovo tržište doći na nivo potrošnje iz 2010. tek negde oko 2025. godine. Scenariji analize pokazuju da će potrošnja gasa u 25 zemalja Evrope pasti sa 594 milijarde kubnih metara u 2010. na 564 mlrd.m³ u 2020., a potom porasti na 618 mlrd.m³ u 2030. Samo 24 mlrd m³ rasta u dve decenije može delovati veoma pesimistično, ali se pri tom ne sme zaboraviti na oštar pad koji se već desio od 2010-2013. godine. Ako se posmatra period od 2013. do 2030. godine, studija očekuje ukupan porast potrošnje prirodnog gasa u Evropi od dodatnih 88 milijardi kubika.

Ukrajina odbila ruski diskont od 100\$/1.000m³ – Putin: To je to

KIJEV, BRISEL – „Ukrajina je odbila ponudu Moskve da za 100 dolara za 1.000 kubnih metara smanji cenu gasa za tu zemlju i insistira na unošenju stava u dugoročnom ugovoru da će tarife gasa biti određivane prema njegovoj ceni na tržištu“ (habovima), rekao je u sredu premijer vlade u Kijevu Arsenij Jacenjuk, a prenosi *Interfax Ukraine*. Istog dana ruski predsednik Vladimir Putin izjavio je da je ponuda Kijevu da plati 385 dolara za 1.000 kubnih metara gasa poslednja ponuda

Ukrajini. Putin je naglasio da, ukoliko Kijev to odbije, preći će se na drugu fazu. Evropski komesar za energiju Guenther Oettinger je rekao da bi “cena od 385\$ za Ukrajinu bila prihvatljiva, a da Rusija i dalje može da nudi diskonte, zavisno od

količina” gasa. Istovremeno, čelnik Gasproma Aleksej Miler kazao je za državnu *TV Rosija 24* da je ruska strana pomerila Ukrajini krajnji rok za početak avansnog plaćanja gasa za idući ponedeljak, 16. juni do 10 a.m. EU komesar za energiju Guenther Oettinger rekao je u sredu da će možda biti potrebno nekoliko dana do postizanja opšteg sporazuma između tri strane.

A. Medvedev: Gasprom može samostalno da finansira izgradnju gasovoda Južni tok

MOSKVA - „Gasprom je spreman da ostane bez spoljnih partnera u finansiranju izgradnje Južnog toka (JT), izjavio je novinarima u Moskvi zamenik predsednika Upravnog odbora kompanije Aleksandar Medvedev, prenosi 12. juna portal Ruska reč. Prema Medvedevu, Gasprom je ovaj mehanizam rada već koristio prilikom izgradnje Severnog toka. Ukupan budžet JT se procenjuje na 16 milijardi evra, od čega 10 milijardi ide na morsku deonicu.“Gasprom će izgraditi dva ogranka podvodne deonice JT i povezati ih s Transbalkanskim gasovodom, kojim se ruski gas trenutno transportuje u Rumuniju, Bugarsku, Tursku, Grčku i Makedoniju. To će omogućiti da se količina gasa koja prelazi preko Ukrajine smanji za oko 20 milijardi kubnih metara godišnje“, objašnjava predsednik konsalting firme East European Gas Analysis Mihail Korčemkin. Ruska reč prenosi i ocene eksperata koji dovode u sumnju sposobnost Gasproma da istovremeno finansira Južni tok i gasovod Snage Sibira, koji treba da ide prema Kini.

Turska nezadovoljna iranskim predlogom pojeftinjenja gasa

ANKARA – Turska je odgovorila Iranu da je “nedovoljno dobar” predlog Teherana o smanjenju izvozne cene iranskog gasa, saopštio je ministar energije vlade Taner Jildiz posle sastanka Poslovnog foruma dveju zemalja u Ankari. Turska uvozi 10 milijardi kubika gasa godišnje po ceni od 507 dolara za 1.000m³, piše dnevnik **Hurriyet**. Iran je uz ponuđenu nižu cenu, koja nije objavljena, postavio i uslov da Turska odustane od arbitraže koju je tim povodom pokrenula pre pet meseci, što je takođe odbijeno, kazao je Jildiz.

Suton velikih gasnih projekata u svetu

NJUJORK, LONDON - Samo mali broj velikih svetskih gasnih izvoznih projekata biće realizovan, tvrdi jedan od članova Uprave za projekte i tehnologiju u najvećoj kompaniji Royal Dutch Shell. Razlog su visoki troškovi razvoja projekata i pad cena gasa što ruši računice zarade i brzog povrata investicija. To ujedno i otežava firmama da za nove projekte pronađu odgovarajuću finansijsku podršku na tržištima kapitala. U Evropi su cene gasa od početka 2014. do danas pale za više od 15%, što je blizu najnižeg nivoa u poslednjih pet godina, a analitičari predviđaju i dalji pad zbog pojačane nove ponude. U Aziji, koja čini 70% svetskog tržišta LNG-a, spot cene utečnjelog gasa su od početka godine pale čak 35%. S druge strane, visoki troškovi radne snage i tehnologije, navelisu, na prim,er, Shell da izađe iz velikog projekta Wheatstone LNG i stavi na stand by projekat Arrow LNG. Woodside Petroleum nedavno se povukao iz projekta razvoja velikog izraelskog gasnog polja Leviathan, francuski Total iz projekta razvoja azerbajdžanskog gasnog polja Shah Deniz II, odakle je u maju 2014. izašao i norveški Statoil, a probleme oseća i nekoliko velikih izvoznih LNG-terminala u SAD, koji sve teže uspevaju da pronađu kupce i investitore, javlja portal **Rigzone**.

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

ЈП "СРБИЈАГАС", Нови Сад
Насловна адреса: 12, Нови Сад, Србија, 21000
ТЕЛ + 381 21 481 1549 / +381 21 481 2703 / БИРС +381 21 481 1805
www.srbijagas.com

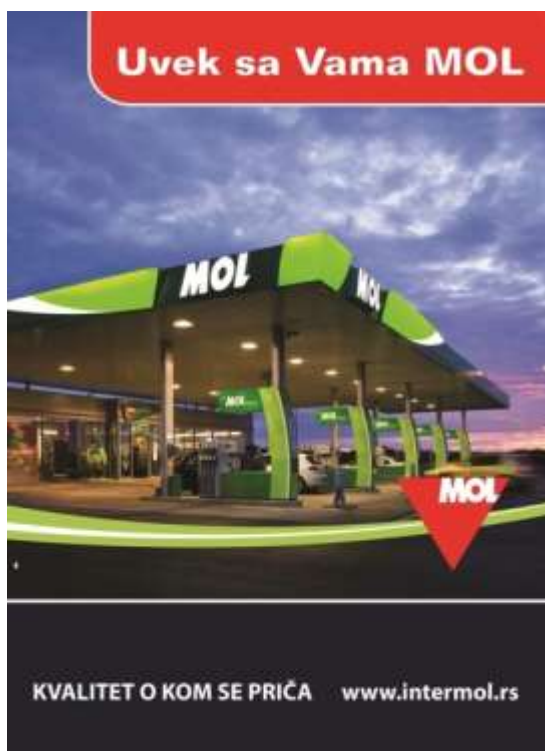

Hrvatska sudi čelniku MOL-a u odsustvu

ZAGREB - Zagrebački Županijski sud potvrdio je u utorak optužnicu protiv čelnika Grupe MOL Žolta Hernadija da je podmitio bivšeg premijera Hrvatske Ivu Sanadera kako bi mađarskoj naftnoj kompaniji osigurao većinska upravljačka prava u hrvatskoj Ini. Sud je saopštio da će se Hernadiju, koji nije dostupan hrvatskom pravosuđu, suditi u odsustvu, a odbijen je i zahtev njegove odbrane da se ukine odluka o istražnom zatvoru koji mu je određen zbog bega. Hernadijeva obrana najavila je žalbe na sudske odluke. Hrvatsko državno tužilaštvo, USKOK tvrdi da je predsednik Mola tokom 2008. i 2009. godine sa Sanaderom dogovorio da za mito od deset miliona evra izmeni u korist Mađara međudeoničarski ugovor o Ini. Sanader je zbog primanja mita od Hernadija osuđen na deset godina zatvora. Vrhovni sud još nije donio pravosnažnu odluku u tom slučaju iako je pre nekoliko meseci razmotrio žalbe njegove odbrane i Uskoka. icapital.hr

Novi model upravljanja Inom legalizacija Sanaderovih ugovora, tvrde konsultanti

ZAGREB - Novi model upravljanja Inom, koji je Nadzorni odbor hrvatske firme usvojio po kratkom postupku krajem prošlog meseca, nije dobar i u suprotnosti je s pregovaračkim načelima koje je usvojila vlada u Zagrebu. Takav zaključak proizlazi iz analize predloženih inovacija koju je za potrebe hrvatskog vladinog tima pregovarača s MOL-om, napravila ekipa eksperata firmi AT&Kearney i Oil & Gas Consultinga, piše *Jutarnji list*. U analizi stoji da novi model u stvari cementira i pojačava dosadašnju poziciju MOL-a u Ini, koja bi u tom slučaju, tvrde konsultanti, definitivno prestala da bude samostalna vertikalno integrisana kompanija, što je za Hrvatsku jedino prihvatljiv model. Prihvatanje predloga NO, stoji u analizi, "predstavljalo bi legalizaciju tzv. Sanaderovih ugovora, uz mogućnost gubitka arbitražnih postupaka pred međunarodnim sudovima u Ženevi i Washingtonu". Predlog izgleda

ima nameru da preduhitri za MOL negativne posledice sudskih postupaka koji se vode protiv Ive Sanadera. Potvrdi li se u slučaju Ina - MOL presuda protiv bivšeg premijera, onda bi i Sanaderovi aranžmani, kojima je Inu potpuno izručio MOL-u, bili podložni reviziji ili poništavanju.

Jutarnji: Uloga Hrvatske u sprečavanju izlaska Rusije na Jadran

ZAGREB - „Rusima se ne sme dozvoliti izlazak na Jadransko more“, glasi američki stav o obezbeđenju tokova energije u Evropi, pri čemu Hrvatska prvi put od rata dolazi u središte strategije Vašingtona“, piše zagrebački **Jutarnji list**. Dnevnik iz nepreciziranih izvora navodi da je to bio razlog što je hrvatski predsednik Josipović nedavno u Varšavi dobio mesto za stolom na svečanom ručku pored američkog predsednika Obame. Josipović je posle izjavio da su razgovarali o tome kako Hrvatska može da pomogne zajedničkim naporima za diverzifikaciju izvora energije u svetlu ukrajinske krize. Da Hrvatska već radi na očuvanju energetske linije Jadran - Baltik pokazuju planovi državne firme Plinacro o gradnji glavnog tranzitnog gasovoda koji bi povezivao LNG terminal na Krku s već sagrađenim magistralnim gasovodom Slobodnica - Donji Miholjac – Mađarska i tako se nadovezao na gasni koridor Baltik - Jadran, odnosno povezao s LNG terminalom u Poljskoj. List navodi da je „politički otpor Hrvatske ostao neprobojan“ pred željama Rusije da preko projekta Družba Adria počne da izvozi svoju naftu iz terminala u Omišlju, a onda i da se uključi u projekat LNG Krk. Jutarnji u svojoj analizi navodi da je na aprilskom Brown forumu u Zagrebu „potpuno nezapaženo prošao govor ministra privrede Ivana Vrdoljaka, koji je upravo na zahtev Amerikanaca najavio gradnju kompresorske stanice na magistralnom gasovodu koji ide kroz Hrvatsku i spaja se u Mađarskoj. „To je izuzetno važno jer omogućava uspostavljanje protoka gasa u oba smera i buduće snabdevanje Mađarske gasom u skladu sa planom da smanji mađarsku zavisnost od ruskog gasa. Otprilike u isto vreme su u Zagreb i Budimpeštu poslali izaslanici State departmenta sa porukom da prodaja udela MOL-a u Ini nekoj ruskoj firmi ne dolazi u obzir“, piše Jutarnji list.

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ

Привредна комора Србије је независна, савремена и одговорна небуџетска институција, национална асоцијација свих српских привредника која своју традицију, искуство, знање и стручност ставља у службу најбољег интереса својих чланица и српске привреде.

Били смо и остаћемо одговоран партнер и подршка вашем пословању кроз услуге пословног информисања и саветовања, издавања докумената и сертификата, унапређења економске сарадње са иностранством, независног суђења и арбитраже, едукације, као и заступања, заштите и промоције интереса наше привреде у земљи и свету.

www.pks.rs

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

